

Sygnatura akt II AKa 285/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Krameris

Sędziowie: SSA Witold Franckiewicz

SSO del. do SA Edyta Gajgał (spr)

Protokolant: Anna Turek

przy udziale prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Marka Ratajczyka

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 r.

sprawy **D. R.**

oskarżonego z art.286 § 1 kk w związku z art. 13 § 1 kk w związku z art. 286 § 1 kk w związku z art. 294 § 1 kk w związku z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 30 czerwca 2015 r. sygn. akt III K 213/14

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonego D. R.,

II. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze, w tym 1200 zł tytułem opłaty za drugą instancję.

UZASADNIENIE

D. R. został oskarżony o to, że:

w okresie od dnia 26 sierpnia 2011 roku do 26 stycznia 2012 roku we W., W., P. i Ł., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i w celu uzyskania odszkodowań z tytułu zawartych uprzednio przez siebie umów ubezpieczenia obejmujących ryzyko następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym pobyt w szpitalu, spowodował zdarzenie będące podstawą do wypłaty takich odszkodowań w ten sposób, że dokonał celowego poparzenia części ciała bliżej nieustaloną gorącą cieczą lub inną substancją chemiczną, co skutkowało leczeniem w warunkach szpitalnych, a następnie zgłosił w towarzystwach ubezpieczeń szkody powstałe w wyniku powyższego zdarzenia, wprowadzając ubezpieczycieli w błąd co do rzeczywistego przebiegu i okoliczności zdarzenia, zwłaszcza co do jego charakteru oraz rodzaju i temperatury substancji powodującej oparzenia, czym doprowadził niżej wskazane podmioty do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a mianowicie:

- (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. w kwocie 10.250 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,

- (...) S.A. z siedzibą w P. w kwocie 8.000 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,

- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. w łącznej kwocie 15.770 zł z tytułu wypłaconych odszkodowań,
- Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. w łącznej kwocie 11.315 zł z tytułu wypłaconych odszkodowań,
- (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. w kwocie 6.450 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,
- (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 37.870 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,
- Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 8.750 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,

a nadto czym usiłował doprowadzić niżej wskazane towarzystwa ubezpieczeń do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, a mianowicie:

- (...) S.A. z siedzibą w W. w łącznej kwocie 176.500 zł (z tytułu odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu oraz tytułem zasiłku dziennego w kwocie 200 zł na 1 dzień i diety szpitalnej w kwocie 300 zł za 1 dzień), lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty odszkodowania,
- (...) S.A. z siedzibą w W. w kwotach 100.000 zł i 91.000 zł, tj. do wysokości sum ubezpieczeń, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty odszkodowania,
- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w kwocie 100.000 zł, tj. do wysokości sumy ubezpieczenia, a także w kwotach po 3.000 zł tytułem zasiłku za dzień pobytu w szpitalu w kwotach po 2.400 zł tytułem zasiłku za dzień niezdolności do pracy, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty odszkodowania,

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 298 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie III K 213/14:

I. oskarżonego D. R. uznał winnym tego, że w okresie od dnia 26 sierpnia 2011 roku do 26 stycznia 2012 roku we W., W., P. i Ł., działając w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w celu uzyskania odszkodowań z tytułu zawartych uprzednio przez siebie umów ubezpieczenia obejmujących ryzyko następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym pobyt w szpitalu, spowodował zdarzenie będące podstawą do wypłaty takich odszkodowań w ten sposób, że dokonał poparzenia części swojego ciała nieustaloną gorącą cieczą lub inną substancją chemiczną, co skutkowało leczeniem w warunkach szpitalnych, a następnie zgłosił w towarzystwach ubezpieczeń szkody powstałe w wyniku powyższego zdarzenia, wprowadzając ubezpieczycieli w błąd co do rzeczywistego przebiegu i okoliczności zdarzenia, zwłaszcza co do jego charakteru, okoliczności oraz rodzaju i temperatury substancji powodującej oparzenia, czym doprowadził niżej wskazane podmioty do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a mianowicie:

- (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. w kwocie 10.250 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,
- (...) S.A. z siedzibą w P. w kwocie 8.000 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,
- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. w łącznej kwocie 15.770 zł z tytułu wypłaconych odszkodowań,
- Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. w łącznej kwocie 11.315 zł z tytułu wypłaconych odszkodowań,
- (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. w kwocie 6.450 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,
- (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 37.870 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,
- Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 8.750 zł z tytułu wypłaconego odszkodowania,

a nadto czym usiłował doprowadzić niżej wskazane towarzystwa ubezpieczeń do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, a mianowicie:

- (...) S.A. z siedzibą w W. w łącznej kwocie 176.500 zł (z tytułu odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu oraz tytułem zasiłku dziennego w kwocie 200 zł na 1 dzień i diety szpitalnej w kwocie 300 zł za 1 dzień), lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty odszkodowania,

- (...) S.A. z siedzibą w W. w kwotach 100.000 zł i 91.000 zł, tj. do wysokości sum ubezpieczeń, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty odszkodowania,

- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w kwocie 100.000 zł, tj. do wysokości sumy ubezpieczenia, a także w kwotach po 3.000 zł tytułem zasiłku za dzień pobytu w szpitalu w kwotach po 2.400 zł tytułem zasiłku za dzień niezdolności do pracy, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty odszkodowania,

tj. czynu z art. 286 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i za to na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk oraz art. 33 § 2 i 3 kk wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 150 (sto pięćdziesiąt) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 30 (trzydzieści) złotych;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt. 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na 5 (pięć) lat okresu próby;

III. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przez zapłatę na rzecz:

- (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. kwoty 10.250 zł;

- (...) S.A. z siedzibą w P. kwoty 8.000 zł;

- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. kwoty 15.770,00 zł;

- Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 11.315 zł;

- (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. kwoty 6.450 zł;

- (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 37.870 zł;

- Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 8.750 zł;

IV. na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił oskarżonego od kosztów postępowania obciążając nimi Skarb Państwa.

Wyrok ten zaskarżył w całości obrońca oskarżonego zarzucając:

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 170 § 1 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosku o przesłuchanie biegłego W. F. (1), który złożył opinię – opartą na takich samych podstawach faktycznych i badaniach jak biegli w niniejszym postępowaniu – w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej (sygn. I C 893/12), na te same okoliczności, w ramach wniosków doszedł do poglądu zupełnie odmiennego w zakresie możliwości powstania określonych obrażeń u oskarżonego w przedstawionych przez niego okolicznościach, co uniemożliwiło ustalenie wszystkich twierdzeń i podstaw wnioskowania tego biegłego, a przy tym naruszyło prawo oskarżonego do obrony;

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k. poprzez oparcie się na opinii złożonej w niniejszej sprawie, bez wyjaśnienia dlaczego inny biegły wykazał wnioski odmiennie, gdyż nie spełnia wymogów wykazania podstawy wnioskowania samo stwierdzenie, że opinia jest jasna i rzetelna, w sytuacji występowania opinii opierającej się

na identycznych podstawach, wydanej przez biegłego sądowego, w tym samym przedmiocie, chociażby w innym postępowaniu.

Stawiając ten zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przed szczegółowym odniesieniem się do zarzutów podniesionych przez skarżącego przypomnieć trzeba okoliczności, w jakich doszło do podjęcia kwestionowanej decyzji procesowej o oddaleniu wniosku dowodowego o „przesłuchanie biegłego W. F. (1)”, jak to wprost ujęto w konkluzji apelacji.

W toku postępowania przygotowawczego prowadzonego w tej sprawie powołany został biegły z zakresu medycyny M. K., specjalista chirurgii plastycznej, biegły sądowy z listy Sądu Okręgowego w Lublinie. W sporządzonej opinii z dnia 10 maja 2013 r. sformułował on wniosek, że okoliczności przedstawiane przez D. R., w jakich miał doznać obrażeń ciała, wydają się mało prawdopodobne. Jak stwierdził, wiarygodność jego relacji odnośnie do źródła doznanych oparzeń podać należy w wątpliwość.

W toku postępowania cywilnego w sprawie I C 893/12, prowadzonego z powództwa D. R. przeciwko ubezpieczycielowi z tytułu szkody, jakiej doznał 26 sierpnia 2011 r. w wyniku oparzeń, powołany w sprawie biegły lekarz W. F. (1) z listy Sądu Okręgowego we Wrocławiu w opinii z dnia 10 stycznia 2014 r. wyraził zapatrywanie, że obrażenia ciała stwierdzone u D. R. mogły powstać w okolicznościach wykazywanych przez niego.

Dowód z tej opinii zawnioskowany został przez prokuratora do przeprowadzenia w postępowaniu jurysdykcyjnym w trybie art. 393 § 1 kpk.

Na rozprawie w dniu 26 września 2014 r. przewodniczący składu orzekającego, po ujawnieniu opinii biegłego M. K. oraz kopii akt postępowania cywilnego w sprawie I C 893/12, zwrócił stronom procesu uwagę na rozważaną z urzędu potrzebę dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny lub instytucji specjalistycznej w celu wypowiedzenia się odnośnie do okoliczności, w jakich doszło do poparzenia oskarżonego.

Obrońca oskarżonego zajął wówczas stanowisko o braku podstaw do przeprowadzenia dowodu z kolejnej opinii biegłego na te same okoliczności. W uzasadnieniu odwołał się do opinii biegłego F., którą, jak stwierdził, w całości akceptuje, uznając za ważny dowód w postępowaniu karnym. Kwestia sprzeczności wniosków wysuniętych przez biegłego F. w relacji do tych płynących z opinii biegłego K. nie była przedmiotem wypowiedzi i refleksji obrońcy.

Po dopuszczeniu przez Sąd Okręgowy z urzędu dowodu z opinii biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej Katedry Medycyny Sądowej (...) we W. J. K. i W. G. i złożeniu przez nich opinii, której wnioski były odmienne od tych wysuniętych przez W. F. (2), pozostając w zgodzie z tymi sformułowanymi przez M. K., na wniosek obrońcy biegli K. i G. złożyli ustną, uzupełniającą opinię na rozprawie.

Po tej czynności obrońca złożył kolejny wniosek o przesłuchanie biegłego W. F. (2), który, jak zapisano w protokole, „w sposób inny niż biegli składający opinię w tej sprawie odniósł się do kwestii braku obrażeń (pokrzywdzonego) w obrębie stawów kolanowych i okolic narządów płciowych”.

Zakwestionowaną w apelacji decyzją procesową, podjętą na podstawie art. 201 kpk, sąd pierwszej instancji oddalił wniosek dowodowy obrońcy podnosząc, że nie wykazał on w sposób należyty spełnienia przesłanek, o jakich mowa w powołanym przepisie, a mianowicie, że opinia biegłych K. i G. jest niepełna, niejasna, bądź wewnętrznie sprzeczna. Jak stwierdził w uzasadnieniu postanowienia dowodowego, sam fakt sporządzenia w postępowaniu cywilnym opinii o odmiennej wymowie, nie przekłada się automatycznie na powinność przeprowadzenia w postępowaniu karnym

dowodu z opinii kolejnego biegłego i to konkretnie wskazanego, to jest autora tej opinii, która złożona została w procesie cywilnym.

Nie zgadzając się z tym stanowiskiem, skarżący nie powołuje w apelacji argumentów mogących je skutecznie podważyć. Odwołuje się do tych samych okoliczności, które uzasadniać miały złożony przez niego wniosek dowodowy. Rzecz jednak w tym, że „przesłuchanie biegłego W. F. (2)”, którego domagał się w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji mogłoby być uznane za uzasadnione tylko przy spełnieniu przesłanek z art. 201 kpk i skutecznym zakwestionowaniu opinii wydanej przez biegłych powołanych w toku postępowania sądowego. Dopiero wtedy zaktualizować mogłaby się bowiem potrzeba dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego. Podkreślić w tym miejscu trzeba, że dowód z opinii specjalistycznej biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej (...) we W. został dopuszczony właśnie z uwagi na sprzeczność między opinią biegłego K. z tej sprawy i stanowiskiem biegłego F., powołanego w innym postępowaniu, po to, by sprzeczność tę usunąć i rozstrzygnąć czy obrażenia stwierdzone u oskarżonego mogły powstać w okolicznościach przez niego podawanych, jak utrzymywał opiniujący w sprawie cywilnej biegły F., czy wprost przeciwnie, a więc, że jest to mało prawdopodobne, jak wywiódł biegły K..

Sąd Okręgowy trafnie ocenił opinię sporządzoną przez biegłych K. i G. jako wartościową i przydatną. Ocena w tym zakresie w żadnym razie nie narusza art. 7 kpk. Słusznie podniósł sąd orzekający, że biegli opiniowali po przeprowadzeniu bezpośrednich badań sądowo-lekarskich oskarżonego, a nie tylko na podstawie dokumentacji medycznej. W trakcie badań przeprowadzili czynności mające postać eksperymentu, którego wyniki wykorzystali przy formułowaniu wniosków, biorąc pod uwagę, co ważne, występujące – oczywiście – odmienności, dokumentując wykonane czynności na materiale fotograficznym. Opiniując dysponowali tak ekspertyzą W. F. (2), jak i M. K. i ekspertyzy te uwzględnili w ramach prowadzonych rozważań. Swoje stanowisko wyrażone w konkluzji opinii rzeczowo, przekonująco i wyczerpująco umotywowali. Szczegółowej analizie poddali rodzaj, wygląd, rozmieszczenie i usytuowanie śladów po oparzeniach na ciele oskarżonego oraz stopień ciężkości doznanych przez niego obrażeń konfrontując je z wykazywanym przez niego mechanizmem ich powstania, podkreślając charakterystyczny brak obrażeń w miejscach, w których typowo i normalnie powinny one wystąpić. Wszystko to bez wątplenia wzmacnia walor dowodowy wydanej opinii i nie pozwala uznać jej za niepełną, czy niejasną, bądź wewnętrznie sprzeczną. Wysunięte przez biegłych wnioski, w których jednoznacznie zakwestionowali wersję wydarzeń prezentowaną przez oskarżonego i podważyli jego twierdzenia o przypadkowym oblaniu ciała bardzo gorącą, oleistą cieczą nie nasuwają zastrzeżeń. Nie podał ich skutecznie w wątpliwość skarżący, ograniczając się w apelacji do prostego zestawienia odmiennych wniosków sformułowanych przez W. F. (2) oraz biegłych J. K. i W. G., co z przyczyn, o których była mowa wyżej, nie wystarcza, by złożoną przed sądem pierwszej instancji opinię zdyskwalifikować.

Sąd Okręgowy w pełni zasadnie przyjął zatem dowód z tej opinii za podstawę czynionych ustaleń. Zwrócić należy uwagę, że choć bez wątplenia opinia biegłych stanowi w tej sprawie kluczowy dowód, to jednak nie jest dowodem jedynym, w oparciu o który czynione były ustalenia faktyczne. Zachowanie oskarżonego po zdarzeniu, które akcentowali biegli (zaniechanie wezwania karetki), fakt zawarcia umów ubezpieczenia w jednym czasie – w ciągu zaledwie dwóch dni – w dziesięciu towarzystwach ubezpieczeniowych na wysokie sumy, przy braku racjonalnych powodów do takiego zachowania, zważywszy na wykonywany przez oskarżonego zawód i jego dotychczasowy tryb życia, to te dodatkowe okoliczności, które także pozwalały przyjąć, że zdarzenie, do jakiego doszło po upływie miesiąca od zawarcia umów - 26 sierpnia 2011 r. - nie było nieszczęśliwym wypadkiem, a oskarżony tak je przedstawiając w zgłoszonych żądaniach wypłaty odszkodowań u poszczególnych ubezpieczycieli podawał nieprawdę, wprowadzając ich tym samym w błąd.

To zaś w pełni uzasadniało przyjęcie jego odpowiedzialności na płaszczyźnie przepisów art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 12 kk.

Wymierzona oskarżonemu kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz orzeczona kara grzywny nie rażą swą surowością. Stąd też, wobec braku podstaw do uwzględnienia apelacji obrońcy oskarżonego, zaskarżony wyrok podlegał utrzymaniu w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 627 kpk i art. 2 ust. 1 pkt 4 oraz art. 3 ust. 1 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity Dz. U. z 1983 r. Nr 49 ze zmianami).

SSA Witold Franckiewicz SSA Barbara Krameris SSO (del.do S.A.) Edyta Gajgał